Lauri Tarasti 19.10.2023

Muistio direktiiviehdotuksesta eurooppalaisista rajat ylittävistä yhdistyksistä

Direktiiviehdotuksen mukaan ammattiliitot, poliittiset puolueet ja uskonnolliset järjestöt eivät voi olla eurooppalaisia rajat ylittäviä yhdistyksiä (ECBA). Mutta miten nämä käsitteet tulkitaan? On helppoa laatia säännöt siten, ettei kyseessä ole poliittinen puolue, vaikka tarkoituksena on vaikuttaa vieraiden EU-maiden politiikkaan. Sama koskee osittain uskonnollisia järjestöjä. Kun rekisteröinti ja tulkinta tapahtuu kotimaassa, muiden maiden on siihen vain tyydyttävä. Ainakin tulisi eri maiden toimivaltaisilla viranomaisilla olla valitusoikeus, mikä johtaisi siihen, että Suomen rekisteriviranomaisen päätöksestä ulkomaisilla viranomaisilla olisi valitusoikeus. Aika erikoinen ratkaisu!

ECBA:n väärinkäyttöä olisi vaikea estää. Pääsääntöisesi rahoitusta julkisista lähteistä ei voitaisi kansallisesti rajoittaa, ei esimerkiksi työllisyyden hoitamiseksi. Kaksinkertaista tai yleensä moninkertaista avustusten hakua useasta jäsenvaltiosta samaan tarkoitukseen ei estettäisi. Avoin mahdollisuus rahankeräykseen ja arpajaisiin johtaisi kertyneiden varojen mahdolliseen siirtoon toiseen valtioon. Myös erilainen vaikuttaminen ECBA:n kautta toisen maan asioihin voisi mahdollistua kuten vaikka avustusten hankinta esimerkiksi rasismin estämiseksi tai liikunnan edistämiseksi taikka taidekoulun perustamiseksi. ECBA voisi lisätä kansainvälistä rikollisuutta. Käsitykseni mukaan ehdotus on tältä osin sinisilmäinen.

Ehdotus ei – kuten oikein – edellytä muutoksia olemassa olevissa yhdistyksissä. Se kuitenkin estää kaikki ne yhdistykset rekisteröitymästä ECBA:na, joiden säännöt eivät mahdu ECBA:n edellytyksiin. Suomessa yhdistys voi säännöissään hyväksyä muunkin äänimäärän kuin yksi ääni jäsentä kohden. Se ei siis voisi rekisteröityä ECBA:na. Samoin kävisi yhdistyksille, joiden säännöissä on määräyksiä kansalaisuudesta, asuinpaikasta tai kokouspaikasta.

Direktiivissä olisi selkeästi esitettävä, mikä on kotivaltion yhdistyksen vastuu sen alayksiköihin jäsenvaltioissa. Olisiko sillä täysi vastuu vai ei mitään vastuuta? Miten meneteltäisiin jos jokin niistä tekisi konkurssin. Direktiivin perusteluissa on mainittu, että se ei puutu verotukseen. Mutta kun se ilmeisesti sallisi varojen vapaan siirron jäsenvaltioiden yksiköistä kotivaltion yhdistykseen tai päinvastoin, aiheuttaisi se verotuksessa suuria ongelmia.

Kummalle taholle lankeaisi työnantajan vastuu työntekijöistä.

Ehdotuksesta ei näytä käyvän ilmi, miten suhtauduttaisiin jäsenvaltioissa toimivien yksiköiden päätösten moittimiseen ja mitättömyyteen.

Ehdotuksessa on yhdistetty yhdistyksen purkautuminen ja lakkauttaminen. Säännökset niistä poikkeavat Suomen yhdistyslaista. Miten kävisi, jos vain toisen so. Suomen lain ja ECBA -direktiivin ehdot eroaisivat? Johtaisiko lakkauttaminen Suomen lain mukaan myös ECBA -yhdistyksen tai vain sen alayksikön lakkauttamiseen.

Miten valvottaisiin, että ECBA yhdistys eroaisi nimeltään toisessa kotivaltiossa rekisteröidystä yhdistyksestä?

Direktiiviehdotuksessa olevat arviot direktiivin aiheuttamista säästöistä ovat vain fiktiivisiä.

Kaiken kaikkiaan epäilen, että direktiivistä olisi enemmän haittaa kuin hyötyä. Kansallisen toimivallan supistaminen ei mielestäni ole oikeutettua esitetyssä laajuudessa.